

Огляд законодавства

Огляд законодавчих змін, що стосуються внутрішнього переміщення, підготовлений УВКБ ООН | Липень 2018

Набули чинності

- Зміни до постанов, що регулюють питання виплати адресної допомоги ВПО
- Розподіл субвенцій місцевим бюджетам на сході України
- Сприяння отриманню правової допомоги особами, незаконно позбавленими волі
- Стратегія інформаційної реінтеграції Донбасу
- Кошти, передбачені для покращення умов перетину адміністративної межі з Кримом

Інші важливі події

- Київський апеляційний суд підтвердив дискримінаційну природу окремих постанов Уряду, що регулюють питання ВПО

Проекти

- Статус осіб, які утримуються в пенітенціарних установах на територіях поза контролем Уряду України
- Визначення юрисдикції щодо злочинів, вчинених на території Криму
- Сприяння свободі пересування ВПО
- Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі

Набули чинності

Президент підписав Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти»¹, що спрямований на впровадження норм міжнародного гуманітарного права (МГП) в національну правову систему. Він набув чинності 2 серпня 2018 р. після його опублікування.

Поправки до постанов, що регулюють питання виплати адресної допомоги ВПО

11 липня Уряд України прийняв Постанову 548², що змінює окремі норми, що регулюють питання, пов'язані з виплатою адресної допомоги та відповідним процесом перевірки:

- *Перевірка* всіх категорій ВПО, які отримують соціальні виплати, має відбуватися кожні 6 місяців;
- *Діти*:
 - Народжені після початку Антитерористичної операції (АТО, квітень 2014 року) мають право на отримання адресної допомоги ВПО;

¹ Деталі щодо його змісту знаходяться в Огляді законодавства за травень 2018 року. Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>

² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-deyakih-postanov-kabinetu-ministriv-u73>

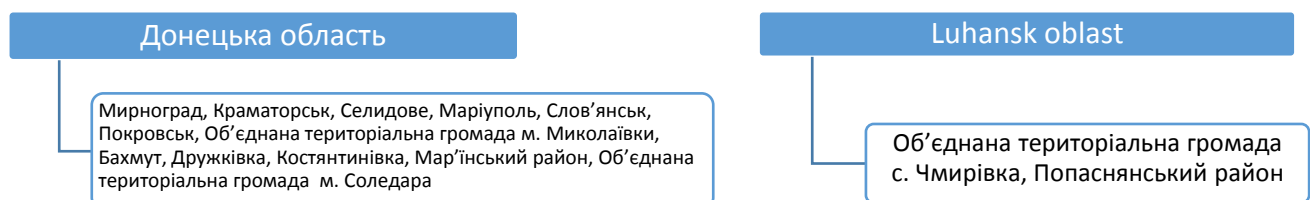
- Які досягли 14-річного віку і мають паспорт громадянина України у вигляді ID-картки мають право звертатися за адресною допомогою ВПО самостійно (в той час як раніше всі діти, які не досягли 18 років, мали бути зареєстрованими разом зі своїми батьками);
- Суму адресної допомоги для *студентів* підвищено до 1000 гривень (попередньо обсяг цієї суми становив 442 гривень);
- ВПО, які не здатні працювати (наприклад, у зв'язку з хворобою або інвалідністю), можуть повторно звертатися за отриманням адресної допомоги в разі її припинення у зв'язку з непрацевлаштуванням;
- Тривалість виплати адресної допомоги ВПО, які втратили роботу, збільшилася з двох до чотирьох місяців, при цьому допомога виплачується у повному обсязі протягом перших двох місяців та в половинному обсязі протягом наступних двох місяців. Після влаштування на роботу ВПО може знову звернутися за адресною допомогою;
- Особи з інвалідністю (перша група) та інші особи, які не можуть подбати про себе самостійно і потребують постійної допомоги, звільняються від фізичної ідентифікації в Ощадбанку, якщо вони користуються послугою доставки соціальних виплат додому, що здійснюється *Укрпоштою*;
- Державні службовці звільняються від перевірок на дому під час призначення/відновлення соціальних виплат;
- Особи, зареєстровані в Єдиній базі ВПО (дорослі та діти 14-річного віку та старші, які мають паспорт громадянина України у вигляді ID-картки) мають право отримувати акти про зруйноване/непридатне для проживання житло внаслідок проведення АТО незалежно від їх місця реєстрації.

Прийняті поправки сприятимуть доступу ВПО з особливими потребами до належних виплат. Водночас, їх щодо процесу їхнього застосування потрібен подальший моніторинг.

Субвенція місцевим бюджетам на сході України

11 липня Уряд України прийняв Постанову 475-р³, що регулює розподіл субвенції з Державного бюджету між місцевими бюджетами на сході України з метою підтримки територій, що постраждали внаслідок збройного конфлікту. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб (МінТОТ) відповідає за погодження вищезазначеної субвенції з парламентським Комітетом з питань бюджету.

Субвенція покриває такі населені пункти:

Надання субвенції сприятиме загальному розвитку територій, постраждалих внаслідок збройного конфлікту, шляхом вирішення нагальних проблем ВПО (наприклад, як було в 2017 році, житлових

³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-rozpodil-u-2018-roci-subvenciyi-z-derzhavnogo-byudzhetu-miscevim-byudzhetam-na-zdijsnennya-zahodiv-shchodo-pidtrimki-teritorij-shcho-zaznali-negativnogo-vplivu-vnaslidok-zbrojnego-konfliktu-na-shodi-ukrayini>

проблем та адміністративних послуг). Такі фінансові внески в місцеві бюджети можуть запобігти будь-якій соціальній напрузі та сприяти інтеграції ВПО до приймаючих громад.

Сприяння отриманню правової допомоги особами, незаконно позбавленими волі

26 липня Уряд України прийняв Постанову 593⁴ про внесення змін до Постанови 328 від 18 квітня 2018 року.⁵ Ця Постанова регулює надання державної фінансової допомоги особам, позбавленим волі на непідконтрольних Уряду територіях (НКТ) і тимчасово окупованій території (ТОТ⁶) та членам їхніх сімей, а також особам, звільненим 27 грудня 2017 року та 24 січня 2018 року.⁷

Ці поправки сприятимуть наданню правової допомоги особам, позбавленим особистої свободи на ТОТ Криму, Донецької та Луганської областей, а також в Російській Федерації шляхом надання фінансової допомоги обсягом до 100 000 гривень на рік.

Стратегія інформаційної реінтеграції Донбасу

26 липня Уряд України прийняв Постанову 539-р⁸ про затвердження Стратегії інформаційної реінтеграції Донбасу. Вона була розроблена та підтримувалася Міністерством інформаційної політики.

Беручи до уваги, що повний доступ до українського інформаційного простору для тих, хто проживає на неконтрольованих територіях Донецької та Луганської областей, недоступний за наявних обставин, Уряд планує забезпечити обмежений доступ, базуючись на таких засадах:

- Сприяння координації між органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та громадянським суспільством;
- Розширення зони покриття на максимальну наближеність до неконтрольованих територій;
- Створення спеціалізованого контенту для тих, хто проживає на НКТ;
- Врахування потреб осіб з інвалідністю;
- Систематична співпраця з ВПО як важливий канал комунікації з тими, хто проживає на НКТ.

Заплановані заходи сприятимуть належній координації діяльності усіх заінтересованих установ, які здійснюють інформаційну діяльність на сході України.

Кошти, передбачені для покращення умов перетину адміністративної межі з Кримом

4 липня Уряд прийняв рішення⁹ надати 106 мільйонів гривень (~3.9 мільйонів доларів США) з резервного фонду державного бюджету для будівництва тимчасових контрольних пунктів в'їзду-виїзду (КПВВ) на/з ТОТ Крим для автомобільного сполучення на Каланчаку та Чонгарі. У фокусі рішення знаходиться саме сполучення транспортних засобів, незважаючи на проголошену мету «покращити умови перетину для громадян». Міністерство інфраструктури відповідає за координацію цієї ініціативи. Очікується, що всі роботи буде виконано і всі кошти буде використано до 25 грудня 2018 року. МінТОТ буде залучено на

⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-777>

⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/328-2018-%D0%BF>

⁶ «Тимчасово окуповані території» є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

⁷ Будь ласка, дивіться більш детальну інформацію в Огляді законодавства за березень 2018

⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-informacijnoyi-reintegraciyi-doneckoyi-ta-luganskoyi-oblastej>

⁹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vidilennya-koshtiv-dlya-budivnictva-timchasovih-kontrolnih-punktiv-vyizdu-na-timchasovo-okupovanu-teritoriyu-ukrayiniviyizdu-z-neyi-dlya-avtomobilnogo-spoluchennya-ta-zon-servisnogo-obslugovuvannya-pered-nimi>

стадії розробки технічного завдання та елементів об'єкту, в той час як державне підприємство «Укрінтеравтосервіс» розроблятиме всі необхідні документи для проведення будівельних робіт.

Очікується, що рішення сприятиме встановленню належних умов на КПВВ та можливості доступу до послуг мешканців Криму.

Проекти

Статус осіб, які утримуються в пенітенціарних установах на територіях поза контролем Уряду України

5 липня група народних депутатів зареєструвала проект закону 8560¹⁰. Ця законодавча ініціатива запроваджує новий статус **особи, стосовно якої порушено кримінальне законодавство України у зв'язку з обставинами, пов'язаними з конфліктом**. Очікується, що законопроект виправить ситуацію, що склалася з особами, позбавленими особистої свободи на частині території, що контролюється Урядом, проте матеріали кримінальних справ яких недоступні (їх втрачено або вони залишаються на НКТ чи ТОТ), або хто відбував покарання на НКТ або ТОТ, чи кого було переміщено для відбування покарання на територію Російської Федерації. Законопроект покликаний забезпечити заходи захисту їх порушених прав та має на меті дотримання балансу з ситуацією задекларованого відступу України від міжнародних договорів з прав людини. Статус може бути наданий судом на підставі заяви зацікавленої особи, її родичів або законних представників, а також в якості спеціального заходу на підставі запиту від відповідних правоохоронних органів. Законопроект передбачає централізовану реєстрацію всіх таких осіб, незалежно від заяви щодо дій стосовно їх захисту. Ці дії включають в себе зарахування строку перебування під вартою на НКТ, в Криму чи на території Російської Федерації до строків, передбачених кримінальним законодавством України.

У разі прийняття законопроект сприятиме зарахуванню тривалості перебування під вартою на НКТ, в Криму чи в Російській Федерації з вимогами українського законодавства. Він також може попередити застосування повторного покарання за одне й те саме кримінальне порушення.

Визначення юрисдикції злочинів, вчинених на території Криму

9 липня група народних депутатів зареєструвала проект закону 8577¹¹, що пропонує внесення поправок до Закону про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території Криму.

Законодавча ініціатива може спростити кримінальні провадження, спричинені тимчасовою окупацією. Вона дозволить Прокуратурі Автономної Республіки Крим та Головному управлінню Служби Безпеки України (СБУ) в Автономній Республіці Крим, відповідальним за ці питання, розглядати кримінальні правопорушення, вчинені на півострові, одразу після отримання відповідної інформації, не очікуючи перенаправлення від Генеральної прокуратури України.

Сприяння свободі пересування ВПО

19 липня в Парламенті було зареєстровано законопроект 8630¹² щодо внесення поправок до статті 12 Закону про ВПО. Законопроект пропонує виключити такі норми:

¹⁰ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64360

¹¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64386

¹² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64478

- Якщо особа не повідомляє органи державної влади про своє повернення на НКТ/до Криму, її довідка ВПО скасовується на підставі інформації про відсутність цієї особи в місті свого постійного проживання на контрольованій Урядом території (КТ) більш ніж 60 днів;
- Якщо особа виправдовує свою відсутність в місті свого проживання на КТ більш ніж 60 днів, вона має звернутися до уповноваженого органу державної влади з запитом про продовження термін відсутності до 90 днів.

Відповідно, повернення на НКТ/до Криму на постійне місце проживання буде встановлюватися на підставі інших критеріїв, відмінних від формальної відсутності за місцем реєстрації в якості ВПО. Інші канали перевірки факту повернення включають в себе інформацію від різних органів державної влади, таких як Державна прикордонна служба, департаменти соціального захисту та інші. Відповідно до Пояснювальної записки до законопроекту, виключення вищезазначених норм забезпечить безперешкодне користування свободою пересування для ВПО.

Єдиний державний реєстр випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі

Міністерство соціальної політики опублікувало для громадського обговорення проект Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі (Реєстр).¹³

Основними цілями Реєстру є:

- Захист життєво важливих інтересів постраждалих осіб, зокрема дітей;
- Попередження повторних випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі;
- Здійснення заходів у сфері запобігання та протидії насильству;
- Надання комплексної та своєчасної допомоги постраждалим особам;
- Облік випадків насильства, узагальнення та аналізу інформації про насильство;
- Координація діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству.

Міністерство соціальної політики буде держателем Реєстру, в той час як Державне підприємство “Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України” буде виконувати функції його Адміністратора.

Представники Міністерства соціальної політики, Національної поліції, міських державних адміністрацій, місцевих рад та служб у справах дітей реєструватимуть випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі, передані центрами соціальних послуг, психосоціальної підтримки, медичної та соціальної реабілітації постраждалих осіб, а також від центрів надання вторинної безоплатної правової допомоги, медичних та освітніх установ і органів прокуратури.

У разі прийняття відповідної постанови, в Реєстрі буде накопичуватися вся наявна інформація щодо випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі від усіх заінтересованих сторін. Він не буде заміною реєстру кримінальних проваджень, радше, слугуватиме меті надання допомоги та реабілітації постраждалих осіб. Проект Порядку уповноважує Міністерство соціальної політики забезпечувати захист всіх персональних даних, що містяться в Реєстрі.

¹³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.msp.gov.ua/projects/332/>

Інші важливі події

[Київський апеляційний суд підтвердив дискримінаційну природу окремих постанов Уряду, що регулюють питання ВПО](#)

4 липня Київський апеляційний суд підтвердив¹⁴ рішення Київського окружного адміністративного суду¹⁵ від 29 червня 2017 року щодо визнання окремих пунктів¹⁶ постанов Уряду 365 та 637 такими, що не відповідають Закону про ВПО та Закону про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Посилаючись на чинне законодавство, Київський апеляційний суд погодився з висновком суду нижчої інстанції щодо дискримінаційної природи оскаржуваних пунктів, оскільки вони встановлюють додаткові критерії для ВПО, які бажають отримувати соціальні виплати та пенсії. Наявність цих критеріїв ставить пенсіонерів-ВПО у менш сприятливі умови порівняно з іншими пенсіонерами та отримувачами соціальних виплат.

КОНТАКТИ

Ел.пошта: ukrki@unhcr.org, Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

¹⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://reyestr.court.gov.ua/review/75172804>

¹⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67481245>

¹⁶ Зокрема, пункти 7,8,9,13 Постанови Уряду та пункт 1(10) Постанови Уряду 637